

-Ympäristösi
hyväksi-

JÄTEHUOLLON YLEISOPAS

– vinkkejä ympäristökasvattajalle –

Jätehuollon YLEISOPAS

– vinkkejä ympäristökasvattajalle –

Tämä opas on laadittu ensisijaisesti alakoulun ympäristökasvatusta ja jäteopetusta ajatellen, mutta ideoita voi vapaasti hyödyntää muissakin yhteyksissä. Kestävä kehitys ja ympäristöasiat ovat oleellinen osa arkeamme ja näkyvät kouluissa niin kansallisessa kuin paikallisissakin opetussuunnitelmissa. Jäteopetuksessa on suositeltavaa huomioda kuinka omalla alueella jätehuolto toimii, sillä eri puolilla Suomea esimerkiksi jätehuoltomääräykset ja lajitteluohjeet poikkeavat toisistaan. Oppimateriaalien sisältö saattaa myös vanhentua muutamassa vuodessa, kun uusia menetelmiä jätteen kierrättämiseen ja hyödyntämiseen kehitetään. Näin olen varmin tapa tarjota oppilaille ajankohtaista, omalla paikakunnalla paikkansa pitävää tietoa jätteistä on tutustua paikallisen jätehuollon toimintaan. Tätä varten Lakeuden Etappi tarjoaa sekä materiaaleja että maksutonta jäteneuvontaa. Voitte myös sopia tutustumiskäynnin jäteasemalle tai jätehuoltokeskukseen!

Tässä oppaassa kerrotaan taustatietoa vastuulliseen kuluttamiseen ja jätteistä huolehtimiseen sekä annetaan vinkkejä jäteopetuksen järjestämiseen. Tervetuloa tutustumaan kierrätyksen ja jätehuollon maailmaan!

SISÄLLYS

Jätehierarkia on malli arjen valintoihin ja jätehuollon toimintaan.....	3
Jätteen vähentäminen – järkevä kuluttaminen	4
Käytä uudelleen ja kierrätä!	5
Lajittelu – mihin mikäkin jäte kuuluu?.....	6
Ympäristökasvatusta eri oppiaineissa	8
Tutustumiskäynnit ja jäteneuvojan tilaaminen koululle	10
Jättesanasto	11

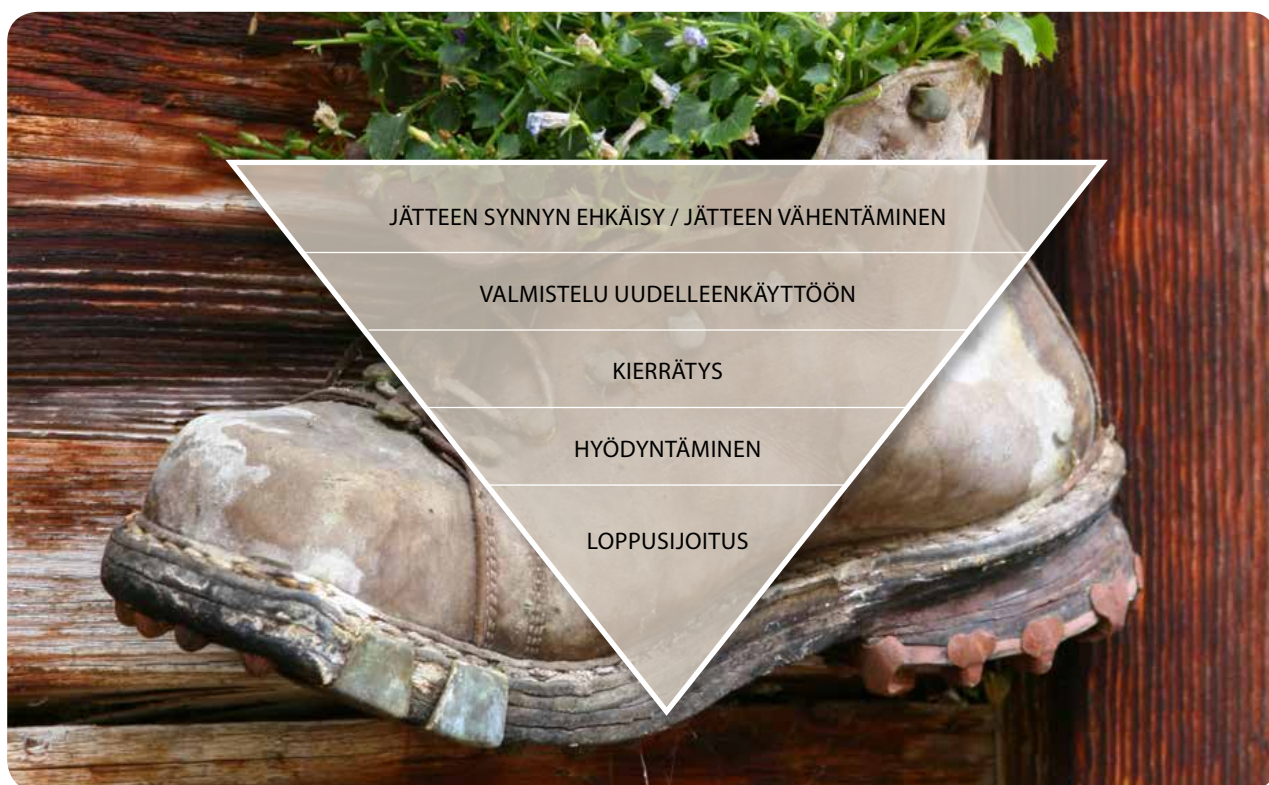
Jätehierarkia on malli arjen valintoihin ja jätehuollon toimintaan

Taasko roskis on täynnä? Kuka palauttaisi pullot ja veisi kierrätettävät jätteet ekopisteelle? Mitä tehdä rispaantuneelle tyynynpäälliselle?

Kuulostaako tutulta? Jätteet ovat lähes väistämätön osa jokapäiväistä elämäämme, eikä niihin välttämättä tule kiinnittäneeksi erityisemmin huomiota. Mutta miksi teemme harkittuja ostopäätöksiä, lajittelemme ja kierrätämme jätteitä ja miksi kodin jäteastian jätteet kuljetetaan voimalaan? Miksi ja miten näitä asioita kannattaa opettaa ja opiskella? Sen lisäksi, että osaamme lajitella jätteemme, on jäteopetuksessa hyvä huomioida muutkin jätelain mukaisen jätehierarkian teemat. Jätteen syntymistä ja käsittelyä koskeva eurooppalainen jätehierarkia sisältää viisi eri tasoa, joiden mukaisesti toimittaessa ympäristöä pyritään kuormittamaan kulutuksella mahdollisimman vähän. Malli opastaa niin yk-

sittäistä kuluttajaa kuin jätehuollon toimijoitakin. Hierarkian huipulla on ympäristön kannalta paras toimintatapa – pohjalta taas viimeinen vaihtoehto jätteenkäsittelylle.

Fiksuinta on siis tuottaa mahdollisimman vähän jätettä, eli pyrkiä minimoimaan roskeen heitettävän tavaran määrä harvituin ostopäätöksin ja suosimalla kestäviä, korjauskelpoisia tuotteita. Mikäli turhaa tavaraa kuitenkin kertyy, on toiseksi paras vaihtoehto valmistella se uudelleenkäyttöön – toisin sanoen esimerkiksi korjata rikkoutunut vaate, antaa tavara eteenpäin tai käyttää tuote jossain muussa tarkoituksessa, kuin mihin se on alun perin hankittu. Jos tavaraa ei voida kierrättää sellaisenaan seuraavalle käyttäjälle, on vaihtoehtona kierrättää sen materiaalit uusien tuotteiden varten. Hyödyntäminen tarkoittaa esimerkiksi energian tuottamista jätteestä, kuten kotitalouden jätteen polttamista jätevoimalassa. Lopuksi jätteen päätyvästä tuotteesta ei voida enää uudelleenkäyttää, kierrättää tai hyödyntää materiaaleja, jolloin vaihtoehtoksi jää sijoittaminen kaatopaikalle. Suurin osa jätteistä pystytään kuitenkin nykyään kierrättämään tai hyödyntämään, joten kaatopaikoille päätyy entistä vähemmän jätettä.

Jätteen vähentäminen – järkevä kuluttaminen

Paras jäte on syntymätön jäte – jokaisen hankkimamme tuotteen elinkaari päätty lopulta jätteeksi jossain muodossa. Vaikka jätteet käsiteltäisiin kuinka tehokkaasti, on niillä silti aina vaikutuksensa ympäristöön, kuten ilmaan ja vesistöön. Kestävä kehitys on meidän kaikkien yhteinen etu ja opetussuunnitelmienkin mukaan siihen tulee koulussa tutustua. Turhien tavaroiden välttäminen on kestävä kehityksen ajattelun mukaista, ja siihen on helppo tarttua jo arkipäivän valinnoissa! Samalla kun säästetään ympäristöä tekemällä järkeviä kulutusvalintoja, säästetään myös rahaa.

Ympäristöystävällinen tuote

- on tuotettu sosiaalisesti kestävässä olosuhteissa, käyttäen turvallisia välineitä ja materiaaleja – voit tutustua erilaisiin ympäristömerkkeihin!
- lyhyet kuljetusmatkat ja vähäinen pakkaamistarve säästävät ympäristöä
- kestää käyttöä ja voidaan korjata
- käytön jälkeen voidaan kierrättää materiaalina uusien tuotteiden raaka-aineeksi

Pohdittavaksi:

1. Minkä tavaran ostit viimeksi?
2. Montako turhaa tavaraa eli turhaketta omistat? Mikä on turhin tietämäsi tavara?
3. Mistä kotona tulee eniten jätettä? Miten jätteitä voisi vähentää ja miksi se kannattaisi?

Tehtäviä:

1. Tuotteen elinkaari – valitse tuote ja ryhdy selvittämään: missä tuote on tehty? Mistä materiaaleista? Miten se on kulkeutunut sinne missä se nyt on? Mitä sille tapahtuu käytön jälkeen? Tuotteiden elinkaarista voi tehdä julisteita tai tietokoneella näytettävän esityksen vaikka pari- tai ryhmätyönä. Tehtävän voi toteuttaa alaluokilla yksinkertaisemmilla esineillä ja ylempillä luokilla voidaan miettiä myös tuotteiden valmistusoloihin liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuten lapsityövoiman käyttöä tai ympäristölle koituvia haittoja.

Vinkkejä:

1. Tavaranto voi ostaa käytettynä tai lainata tutulta.
2. Järjestäkää vaihtotori! Jokainen voi tuoda jotain itselle tarpeettomaksi jäänyttä, ja jokainen saa tuomansa tavaran vastineeksi ottaa jonkun toisen tuoman tavaran vastineeksi. Tutkailkaa myös tavaran määrää – toisille tarpeettomiksi käyneet tavarat olisivat voineet päättyä jätteeksi.

Käytä uudelleen ja kierrätä!

Jätteen määrän vähentäminen säästää ympäristöä sekä jätekuljetusten että jätteenkäsittelyn osalta. Uusia tavaroita ei tarvitse tehdä niin paljon, kun vanhoja tavaroita käytetään uudelleen ja kierrätetään: tavaralle voi keksiä uuden käyttötarkoituksen tai sen voi antaa jollekulle, joka sitä vielä tarvitsee. Myös tuunaaminen on hyvä keino vähentää jätettä ja tehdä tavaroista persoonallisia sekä ainutlaatuisia:

esimerkiksi kulahtaneellekin vaatteelle voi saada lisää käyttövuosia uudistamalla sen tyylikkäästi ja kestävästi!

Kierrätyksessä tuotteen materiaalit käytetään uuden tuotteen valmistukseen. Esimerkiksi sanomalehti ja metallitölkki saavat uuden elämän eri tuotteena, kun ne viedään ekopisteelle ja materiaalit kierrätetään!

Pohdittavaksi:

1. Keksi uusi käyttötarkoitus vanhalle tavaralle: tyhjä lasipurkki, pieneksi jäänyt paita, rikkoutunut matkalaukku... Keksi lisää tavaroita, joita voisi käyttää uudelleen tai tuunata!
2. Minkä rikkoutuneen tavarat olet korjannut?
3. Mitä jätteitä olet vienyt ekopisteelle? Missä on lähin ekopiste?

Tehtäviä:

1. Selvitä: mitä tapahtuu metallitölkille, pahvilaatikolle tai auton renkaalle kierrätyksessä? Tehtävän voi suorittaa Internetissä nopeana tiedonhakutehtävänä tai yhteistoiminnallisena tutkimuksena; pari- tai ryhmätyönä voidaan tehdä laajempikin selvitys ja esitys aiheesta.
2. Useat yritykset tekevät design- ja käyttötavaroita kierrätysmateriaaleista. Mikä on nokkelin, kaunein tai hyödyllisin kierrätystuote, jonka löydät Internetistä?
3. Suunnittele ja toteuta itse uusi taide- tai käyttöesine vanhoista tavaroista!

Vinkkejä:

1. Järjestäkää ideointikilpailu koulussa tulevista jätteistä: miten voisi vielä käyttää tyhjiä, pestyjä jogurttipurkkeja, keräyspaperia tai kangastilkkuja?
2. Koulun lähellä voi olla ekopiste, johon pääsee helposti tutustumaan. Etapin kotisivuilta voit tarkistaa ekopisteiden sijainnin! Samalla voi selvittää mitä jätteitä ekopisteellä vastaanotetaan, ja jokainen voi halutessaan tuoda näitä jätteitä kotoa mukanaan ekopisteelle vietäväksi.

3. Kierrätystaide teoksista voi järjestää myös näyttelyn, jonka toteuttamisessa pääsee harjoittelemaan monia muitakin taitoja itse teosten suunnittelun ja toteuttamisen lisäksi: näyttelyn voi toteuttaa esimerkiksi koululuokkaan tai muuhun sopivaan tilaan, teoksista voi laatia kävijöille lisätietoja antavat teosluettelot ja näyttelylle voi järjestää avajaiset. Vieraksi voi tilata ja ajasta riippuen kutsua esimerkiksi koulun muita luokkia, ryhmän läheisestä päiväkodista tai oppilaiden vanhempia. Esimerkiksi Etappi järjesti keväällä 2014 kierrätystaidekilpailun, jonka teoksia ihasteltiin peräti kahdessa eri näyttelyssä: Seinäjoen kaupunginkirjastossa huhtikuun 2014 ajan ja Etapin avoimien ovien päivässä!

Kierrätysmateriaaleista voi tehdä esimerkiksi kellon.

Lajittelu – mihin mikäkin jäte kuuluu?

Jätettä syntyy, vaikka sen määrää pyrimmekin hillitsemään. Jätteiden kierrätys auttaa vähentämään kulutuksen aiheuttamia ympäristöhaittoja, kun samoja materiaaleja pystytään käyttämään uusien tuotteiden raaka-aineena. Jätteiden oikea lajittelu on tärkeässä roolissa kierrätyksen onnistumisessa, siis asiaan tutustuminen on aina hyödyksi. Helpointa on päästä alkuun tutuista tuotteista, joita kotona voidaan käyttää ja viedä kierrätykseen.

Arjen tutuimmat roskat ovat kodin omaan jäteastiaan päätyvää poltettavaa jätettä, joka hyödynnetään energiana jätevoimalassa. Kierrätettävistä tuotteista kotoa tuttuja ovat varmasti metalli- ja lasipurkit sekä keräyspaperi kuten mainos- ja sanomalehdet. Vaarallisen jätteen lajittelun tunteminen on erityisen tärkeää jokaiselle, sillä ilman asianmukaista käsittelyä nämä jätteet voivat aiheuttaa suoranaista vahinkoa ja vaaratilanteita: mihin kuuluvat esimerkiksi paristot tai aerosolipakkaukset, kuten hiuslakkapullo? Pieleen mennyt lajittelu vaikeuttaa jätteiden käsittelyä ja ekopisteen roskaaminen aiheuttaa lisäkuluja kaikille jätteentuottajille. Kaikkia jätteitä ei voida kierrättää tai hyödyntää energiana, joten pieni osa jätteistä päätyy kaatopaikalle.

Oikean lajittelun opettamiseen kannattaa aina käyttää paikallisen toimijan kuten jätehuoltoyrityksen ohjeita ja materiaaleja, sillä lajittelussa on eroavaisuuksia eri paikkakunnilla johtuen jätteen erilaisista käsittelytavoista.

Miten jätteet lajitellaan oikein?

Kotona:

- Poltettava jäte
- Biojäte tai komposti

Ekopisteelle:

- Keräyspaperi
- Pienmetalli
- Lasi

Jäteasemalle:

- Vaaralliset jätteet
- Suurikokoiset jätteet
- Kaatopaikkajäte, tiili- ja betonijäte, sähkö- ja elektroniikkaromu, puujäte, erityisjätteet, puutarhajätteet

» Katso jätelajikohtaiset lajitteluohjeet Etapin kotisivuilta www.etappi.com

Pohdittavaksi:

1. Mitä hyötyä kierrätyksestä ja lajittelusta on?
2. Mitä tapahtuu niille jätteille, joita ei voida kierrättää? Selvitä, mitä ne ovat!
3. Miksi jotkut eivät lajittele jätteitään? Mitä haittaa on siitä, jos vie ekopisteelle sinne kuulumattomia jätteitä?

Tehtäviä:

1. Lajitelkaa luokassa: puhtaat esimerkkijätteet kelpaavat lajittelun harjoitteluun useampaankin kertaan, tai ne voidaan yhdessä toimittaa oikeisiin paikkoihin: ekopisteelle tai koulun oman jätekatoksen astioihin.
2. Tutki: mitä kotona lajitellaan? Missä on lähin ekopiste, mitä sinne viedään?

Peli:

LAJITTELUHINGO

Etapin kotisivuilta löytyvillä Lajittelubingo-lomakkeilla lajittelun opettelusta voidaan tehdä hauska peli! BINGO pelataan perinteisen bingon tyyliin: ensimmäisenä viisi pelinappulaa riviin saanut voittaa. Pelinappuloina voi käyttää esimerkiksi vanhoja nappeja tai pullonkorkkeja, jolloin bingolomakkeita voi käyttää useampaan kertaan kuin rastittamalla kohdat kynällä. BINGOON tarvitaan myös esimerkkijätteitä kaikista lomakkeessa olevista jätelajeista. Kun esiin nostetaan esimerkiksi metallinen säilykepurkki, tulee pelaajan laittaa pelinappulansa oikean jätelajin kohtaan lomakkeelle. Oikeat vastaukset tarkistetaan lopuksi yhdessä ja voittajalle voidaan antaa jokin pieni palkinto. Huom. lomakkeita on neljä erilaista, jotta kaikille pelaajille ei tule samanlaista.

3. Tutki: mitä ovat vaaralliset jätteet? Miten ne ovat vaarallisia? Tehtävästä voi tehdä tutkimuksen, jossa jokainen oppilas / pari / ryhmä selvittää tietyn jätteen / jätteiden ominaisuuksia ympäristölle aiheuttamia haittoja. (Huom. Etapin kotisivuilta löytyy jäteneuvonta-osiosta lajitteluohjeet, joissa kerrotaan vaarallisesta jätteestä.)
4. Testatkaa, kuinka monta jätettä keksitte mihinkin jätelajiin. Voi toteuttaa myös kilpailuna: kuka keksii eniten puujätteeseen tai lasinkeräykseen kuuluvia jätteitä? Vastaukset tarkistetaan yhdessä.

Vinkkejä:

1. Lajitteluun voi tutustua käymällä ekopisteellä, mutta myös sopimalla vierailun Etapin jätteenmääräyskeskukseen tai jätehuoltokeskukseen, jossa nähdään useampia jätteitä. Katso tutustumiskäynneistä lisää oppaan lopusta!
2. Etapin kotisivuilta löytyy lajitteluohjeiden lisäksi aiheeseen liittyviä tehtäviä eri luokka-asteille sekä jätebingo, jossa lajittelua voidaan harjoitella perinteisen bingon jätelaiheisellä versiolla.

Huom! Jätteen vähentämisen teemalla bingossa voidaan miettiä jokaisen jätteen kohdalla miten jätettä voisi vielä käyttää uudelleen.

Etapin nettisivuilta löytyy neljä erilaista bingopelipohjaa.

Näistäkin jätteistä syntyi taidetta kierrätystaidekilpailussa.

Ympäristökasvatusta eri oppiaineissa

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa ympäristöstä ja luonnosta huolehtiminen kuuluu perusopetuksen arvopohjaan. Ympäristö- ja luonnontiedon, maantiedon, kemian ja fysiikan oppikirjoissa todennäköisesti törmätään ympäristökasvatuksen teemoihin. Ympäristökasvatuksen aiheita voidaan kuitenkin käsitellä eri tavoin melkein missä oppiaineessa vaan – säästäväisyys ja toisten huomioon ottaminen ovat arkipäivän esimerkkejä siitä, kuinka jo pienillä valinnoilla voimme osaltamme vaikuttaa ympäristöömme ja ympärillämme tapahtuvaan. Miten teidän luokassanne tai koulussanne integroidaan ympäristökasvatusta opetukseen?

Teemavuosi tai -päivä

Koulussa tai luokassa voidaan viettää ympäristökasvatuksen teemavuotta, jonka aikana voidaan esimerkiksi kiinnittää huomiota koko koulun ympäristöä säästäviin tai siitä huoleh-

tiviin ratkaisuihin, kuten energiankulutukseen, jätteiden käsittelyyn ja ympäristön siistinä pitämiseen. Lukuvuodelle voidaan asettaa tavoitteita, joiden edistymistä seurataan: vähennetään syntyvän jätteen määrää (aloittaa vaikka biojätteestä eli ruokahävikin pienentämisestä!), laskea matematiikan tunneilla jätteen vähentämisellä säästettäviä varoja ja mahdollisesti käyttää ne motivoivasti. Teemavuotena voidaan myös tehdä yhteisprojekti kouluympäristön viihtyvyyden kehittämiseksi tai lajittelun lisäämiseksi. Omasta lähiympäristöstä huolehtiminen on helppo aloittaa arjen pienillä valinnoilla, jonka lisäksi aiheen konkreettisuus sitouttaa paremmin toimimaan ympäristön puolesta kuin tieto kaukana maailmalla uhkaavista luonnonkatastrofeista.

Teemapäiväksi voidaan koululle tilata jäteneuvoja kertoamaan jätteistä luokka-asteelle sopivalla tavalla tai vierailla tutustumassa jätehuoltoon. Teemapäivän voi järjestää myös koulun yhteiseksi siivous- tai kierrätyspäiväksi. Miten lajitellaan ja kierrätetään koulun ympäristöstä siivotut roskat?

Käsityö

Tekstiili- ja teknisessä työssä voidaan luovasti yhdistellä eri materiaaleja ja vähentää materiaalihukkaa käyttämällä pienetkin tilkut, langat ja laudanpätkät hyödyksi. Tärkeää on oppia korjaamaan kerran tehtyä ja näin pidentämään tuotteiden elinkaarta. Vanhasta voidaan myös kätevästi luoda uutta: oppilaat voivat itse suunnitella jätemateriaalien uudelleen käyttämiseksi projekteja, joita voidaan lähestyä joko materiaalien kautta (mitä ideoita saat kun näät nämä materiaalit? Miten niitä voisi yhdistellä? Mitä hyödyllistä voisit niistä tehdä?) tai ideoimalla jokin tuote pääpiirteittäin ja lähteä etsimään siihen sopivia kierrätysmateriaaleja.

Tekstiiligrffitit ovat esimerkki hauskaasta tavasta piristää ympäristöä ja samalla vähentää jätettä: neulo, virkkaa tai vaikka kieputa erilaisia lankoja ja kuvioita sopiviin paikkoihin! Kulahtanut kaide voi saada uuden ilmeen tai kylmä ovenkahva värikkään lämmittäjän, ja tekniikan voi valita oppilaiden taitotason mukaan. Sopii hyvin toteutettavaksi yhteistoiminnallisena tehtävänä niin suunnittelun kuin toteutuksenkin osalta.

Kuvataide

Kuvataiteessa ympäristöä voidaan tutkiskella taiteen keinoin: maalaa tai piirrä lempipaikkasi tai näkymä ”minun kotipihaani viidenkymmenen vuoden kuluttua”. Kierrätysmateriaalien käyttäminen kuvataiteessa voidaan helposti aloittaa vaikka keräyspaperin hyödyntämisellä revittynä tai leikattuna silpuna tai palasina esimerkiksi kortteihin, julisteisiin tai kollaasitöihin. Samalla voidaan pohtia paperin elinkaarta: mistä paperi on saanut alkunsa? Mihin paperi päättyy keräyspaperiastiasta? Kierrätysmateriaaleja käyttäessä vain luovuus on rajana, ja tehtävät voivat saada myös ongelmanratkaisullisia piirteitä, kun jokaista materiaalia ei voidakaan vain ottaa uutena kaapista.

Historia

Historiassa tutustutaan siihen, millaista ennen on ollut ja pyritään ymmärtämään, miten menneisyys on muovannut elämämme nykypäivän muotoon. Omasta ympäristöstä voidaan tehdä tutkimuksia ja pohdintoja: millaista tässä kaupungissa / kylässä oli 50 tai 100 vuotta sitten? Mitkä rakennuksista ovat olleet jo silloin olemassa? Miten niistä on huolehdittu? Yksittäiset esineet kertovat myös tarinoita ajastaan, ja tässä yhteydessä voidaankin pohtia miten tavaroiden määrä on muuttunut esimerkiksi isovanhempien lapsuudesta ja miten se vaikuttaa ympäristöömme. Miten isovanhempien lapsuudessa jätteet hävitettiin? Nykyään suuri osa kodin poltettavasta jätteestä on esimerkiksi ruokien muovipakkauksia – mitä kotitalousjätteet olivat 50 vuotta sitten? Tutkimuksiin mielenkiintoa lisää, mikäli on mahdollista haastatella omia vanhempia tai isovanhempia aiheista!

Äidinkieli

Äidinkieltä opiskeltaessa on mahdollista integroida ympäristökasvatuksen aiheita niin kirjoitelmiin, runoihin kuin draamaankin. Aiheet voivat koskea esimerkiksi ympäristöstä huolehtimista, esineiden elämänkaarta tai historiaa, tärkeitä paikkoja lähiympäristössä tai tulevaisuuden ratkaisuja ekologiseen elämään.

Matematiikka

Matematiikan tunneilla voidaan laskea jätteisiin liittyviä lukuja: selvitä, kuinka usein teillä käy jäteauto. Kuinka monta kertaa se tekee vuodessa? Mikä on kotisi jäteastian tilavuus? Montako roskapussillista arviolta mahtuu 240 litran jäteastian? Samalla voidaan pohtia, mitkä asiat vaikuttavat jätteiden määrään kodeissa (perheen koko, perheenjäsenten ikä, kierrätys...) ja minkä verran jätteistä tulee kustannuksia.

Liikunta

Metsäretki voi olla elämys niin liikunnan kuin ympäristönkin kannalta! Lähimetsässä voidaan tarkkailla sekä kasveja että eläimiä ja oppia arvostamaan luontoa. Metsäretkeen voi yhdistää liikunnan riemua vaihtelevissa maastoissa sekä ympäristö- ja luonnontiedon opiskelua. Metsäolympialaisiin voidaan yhdessä ideoida lajeja: miten luonnistuu kävynheitto tai mikä joukkue pystyy toisiaan käsistä kiinni pitäen koskemaan samalla useampiin kiviin tai puihin? Retken jälkeen opitun ja koetun käsittelyä on mahdollista jatkaa esimerkiksi äidinkielen kirjoituksissa. Luontoon tutustuminen on tärkeä osa ympäristövastuullisuuden kasvattamista – mikäli ympäristöään osaa arvostaa, haluaa myös todennäköisemmin toimia sen puolesta esimerkiksi välttämällä roskaamista ja lajittelemalla jätteet oikein.

Myös sisäliikuntatiloissa toteutuskelpoisessa jätekuljetus-leikissä oppilaat jaetaan yhtä suuriin ryhmiin. Ryhmistä esimerkiksi neljällä on alueen laidoilla samanpituisen matkan päässä tilan keskustasta oma jätekeskus, johon kuljetetaan yksi kerrallaan puhtaita ja turvallisia malliroksia alueen keskeltä (tyyliä voi vaihdella: juosten, karhukävelyllä, hyppien jne.).

Tavoitteena on kerätä omaan jätekeskukseen mahdollisimman paljon jätteitä tietyssä ajassa. Työtä mutkistavat kaatopaikka-peikot, jotka vuorostaan ryöväävät samalla tyyllillä yksi roska kerrallaan jätteitä pois jätekeskuksista ja tuovat ne läjään alueen keskelle. Voittajajoukkue on se, jolla on leikin päättyessä eniten jätteitä omassa pisteessään.

Musiikki

Musiikin tunnilla ympäristöaiheisten laulujen lisäksi voidaan toteuttaa mielikuvituksellisiakin soittimia erilaisista kierrätysmateriaaleista tai koota bändi, jossa soittimien virkoja toteuttavat yllätykselliset esineet! Kierrätyssoitinbändi antaa tilaa myös eriyttämiselle, kun jokainen voi tuottaa ääntä omalle taitotasolleen sopivalla keinolla. Itse kehitellyin soittimin voidaan harjoitella samaan tapaan esimerkiksi erilaisia rytmejä kuin lyömäsoittimin, mutta soittimien leikkimielisyys ja kekseliäisyys voivat toimia rohkaisevana tekijänä aremmalle soittajalle sekä haastaa musiikin monitaiturit aivan uusiin soittokokemuksiin.

Tutustumiskäynnit ja jäteneuvojan tilaaminen koululle

Opastetut vierailut sekä jäteneuvonta omalla koululla ovat maksuttomia.

Vierailijaryhmät ovat lämpimästi tervetulleita tutustumaan jätehuoltoon tarkemmin Lakeuden Etapin toimipisteisiin. Vierailut kuntien jäteasemille ja jätehuoltokeskukseen Ilmajoelle sovitaan etukäteen Etapin asiakaspalvelun kautta – voit ottaa yhteyttä joko sähköpostitse info@etappi.com tai soittamalla puh. (06) 421 4900. Tutustumiskäynnit suunnitellaan kohderyhmälle sopiviksi sekä sisältäen että kestoltaan.

Mikäli jätteasioihin tutustutaan mieluummin omalla koululla, voitte ottaa yhteyttä edellä mainitusti myös tilataksenne jäteneuvojan paikan päälle. Jäteneuvojan vierailu luokassa on yleensä yhden oppitunnin mittainen perustietopaketti jätehuollosta, sisältäen sekä esittelyn että yhteistoiminnallisen osuuden. Jäteneuvontatunti toteutetaan aina ikäryhmälle sopivin menetelmin ja materiaalein. Jäteneuvontaa Etapin toimialueella toteuttavat koulutetut jäteneuvontaverkoston edustajat.

Pienimpiä oppilaita tapaamaan voi lähteä myös maskottimme Eetu Etappi!

Jätesanasto

Tässä oppaassa esiintyvät muun muassa nämä termit:

Hyödyntäminen	Hyödyntäminen tarkoittaa jätemateriaalien käyttämistä hyödyksi esimerkiksi tuotantolaitoksessa korvaten toimintaan muuten tarvittavia materiaaleja: esimerkkinä kotitalouksien kierrätyskelvoton mutta poltettavaksi sopiva jäte hyödynnetään jätevoimalassa sähköksi ja lämmöksi.
Jätelaji	Jätteet lajitellaan niiden materiaalien perusteella erilaisiin jätelajeihin kierrätyksen, hyödyntämisen ja turvallisen käsittelyn vuoksi. Jätelajeja ovat esimerkiksi poltettava jäte, biojäte, keräyskartonki, puujäte jne.
Jätteen vähentäminen	Jätteen vähentämisellä tarkoitetaan syntyvän jätemäärän vähentämistä, ei esimerkiksi roskien siistimistä ympäristöstä ja viemistä jäteastiaan. Jätteen vähentämiseen on monia keinoja, kuten järkevä kuluttaminen, vähän pakattujen tuotteiden suosiminen ja ruokahävikin (ylijäävän ruokamäärän) minimointi.
Kaatopaikkajäte	Kaatopaikkajätteellä tarkoitetaan kierrätys- ja hyödyntämiskelvotonta jätettä (usein rakennusmateriaaleja).
Kierrätys	Kierrätyksellä tarkoitetaan tuotteiden käyttämistä uudelleen joko sellaisenaan (tuotteena kierrätys) tai materiaalina uuteen tuotteeseen (materiaalina kierrätys).
Lajittelu	Jätteet lajitellaan kierrätystä ja hyödyntämistä varten materiaalien mukaan.
Loppusijoitus	Loppusijoitus tarkoittaa jätteen sijoittamista kaatopaikalle.
Poltettava jäte, kotitalousjäte	Poltettava jäte on kotitaloudessa syntyvää kierrätyskelvotonta jätettä, josta on lajiteltu erilleen kierrätettävät ja vaaralliset jätteet.
Turhake	Turhake on leikkisä nimitys hyödykkeen vastakohtalle: tuote, jonka ei katsota olevan erityisen hyödyllinen.
Vaarallinen jäte	Vaarallinen jäte (entinen ongelmajäte) tarkoittaa käytöstä poistettuja esineitä tai aineita, jotka voivat aiheuttaa ympäristölle tai terveydelle haittaa tai vaaraa. Tavallisia esimerkkejä ovat mm. jäteöljy, maalit, liimat, paristot ja akut, lääkkeet ja aerosolipakkaukset.

Lisää materiaaleja sekä lajitteluohjeet:
www.etappi.com

